

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

DIBATSELA 2015

MEPUTSO: 70

NAKO: Diiri tše 2

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 15.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Badišiša ditaelo ka šedi pele o thoma go araba dipotšišo.
2. O se ke wa leka go bala lephephe ka moka. Lebelela diteng letlakaleng le le latelago gomme o laetše dinomoro tša dipotšišo tša dingwalo tšeo o di badilego. Ka morago ga moo, bala dipotšišo gomme o kgethe tšeo o nyakago go di araba.
3. Lephephe le arotšwe ka DIKAROLO TŠE NNE:

KAROLO YA A:	Padi	(35)
KAROLO YA B:	Papadi/Terama	(35)
KAROLO YA C:	Kanegelokopana	(35)
KAROLO YA D:	Theto	(35)
4. Araba dipotšišo TŠE PEDI fela go tšwa dikarolong TŠE PEDI.

KAROLO YA A:	Padi	Araba dipotšišo ka moka.
KAROLO YA B:	Papadi/Terama	Araba dipotšišo ka moka.
KAROLO YA C:	Kanegelokopana	Araba dipotšišo ka moka.
KAROLO YA D:	Theto	Araba dipotšišo ka moka.
5. Diriša lenaneotekolo.
6. Latela ditaelo ka šedi go karolo YE NNGWE le YE NNGWE.
7. Nomora dikarabo tša gago go swana thwii le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona ka gare ga lephephe la dipotšišo.
8. Thoma karolo YE NNGWE le YE NNGWE letlakaleng LE LEFSA.
9. Kakanyo mabapi le taolo ya nako: Šomiša tekano ya metsotso ye e ka bago ye 60 karolong YE NNGWE le YE NNGWE.
10. Ngwala ka bothakga, ka mongwalo wa go balega.

LENANETEKOLO:**KAROLO YA A: PADI****POTŠIŠO 1: *Kgati ya moditi* – OK Matsepe**

Araba dipotšišo KA MOKA.

NOMORO YA POTŠIŠO	MEPUTSO	NOMORO YA LETLAKALA
1.1 <i>Kgati ya moditi</i>	18	5
1.2 <i>Kgati ya moditi</i>	17	6

KAROLO YA B: PAPADI/TERAMA**POTŠIŠO 2: *Di šitile Phaahla* – SN Tseke**

Araba dipotšišo KA MOKA.

2.1 <i>Di šitile Phaahla</i>	17	7
2.2 <i>Di šitile Phaahla</i>	18	8

KAROLO YA C: KANEGELOKOPANA**POTŠIŠO 3: *Tša lefase ga di fele* – MFC Matshela le ba bangwe**

Araba dipotšišo KA MOKA.

3.1 'Hallo baby ...!'	18	10
3.2 'Monna o bolawa ke se a se llogo'	17	11

KAROLO YA D: THETO**POTŠIŠO 4: *Direto tša Sesotho sa Leboa* – Prof. DM Kgobe**

Araba dipotšišo KA MOKA.

4.1 'Motsemollakoma'	18	13
4.2 'Lefelo le lekgethwa'	17	14

LENANETEKOLO/LENANEOTSHWAYOTSHWAYO

- Dira leswao (✓) go lenaneotekolo le le latelago go kgonthišiša ge e ba o lateletše ditaelo gabotse.

KAROLO	NOMORO YA POTŠIŠO	PALO YA DIPOTŠIŠO TŠEO DI ARABJAGO	LESWAO (✓)
A: Padi	1.1–1.2	1	
GOBA			
B: Papadi/Terama	2.1–2.2	1	
GOBA			
C: Dikanegelokopana	3.1–3.2	1	
GOBA			
D: Theto	4.1–4.2	1	

HLOKOMELA: Kgonthišiša gore o arabile dipotšišo go tšwa dikarolong TŠE PEDI fela.

KAROLO YA A: PADI**KGATI YA MODITI – OK Matsepe****POTŠIŠO YA 1**

Bala ditsopolwa tše ka šedi gore o tle o kgone go araba dipotšišo.

1.1 SETSOPOLWA SA A

'Beng ba rena, nnaena ke na le kakanyo e šele yeo ka yona ke rego naa go ka ba bjang ge e ka re go sa letetšwe Thalla, gwa re mmawešo a tšwe a mo swaretše, ka gore nnete gona re a bona gore go ka se loke selo. A a tšwe a re swaretše gore rangwane wa tšona, e lego yena Ntshwarele, a kgone go dudišana gabotse le barwa ba mogolwagwe ...'

'Seo monna wa seboledi a se ukamago ke bohloa fela, gobane naa ga a tsebe gore mogologolo o ile tša etwa ke e tshadi pele di wela ka maopeng? Motho wa mosadi a ka re buša bjang mola kgoši e swanetše go ba ntshe ge go rerwa masolo le go laolela marumo gammogo le go ntšha dikoma. Ge e le gore ruriruri le tiišeditše gore re bušweng ke mosadi, ga le tlabe baagelani fela eupša le tloga le tlabane le bile le imetša le bona badimo gammogo le Mmopi wa tšohle yoo a sekilego a dira gore e be tlhago ya rena. Go rera masolo le go laolela marumo go bile go kaone dikgoši, khupamarama ke go ntšha koma, ka gore ga go fao bogoši bo iphilego maatla le seriti ntshe ka ntle ga gona kua mphantong ...'

Ba di swere **serebelane**, ge e le kgati e hweditše bao ba rego go rola megopo ba di tope ba sepetše madi ka tšona.

[Letl: 24]

- 1.1.1 Tikologo ya setsopolwa se ke ya mohuta mang? Fahlela karabo ya gago ka go tsopola dintlha TŠE PEDI go tšwa setsopolweng. (3)
- 1.1.2 Thulano ya dikgopolo tša banna ba e hlotšwe ke eng? Efa dintlha TŠE PEDI. (2)
- 1.1.3 Hlaloša tswalano ya mmawešo yo go bolelwago ka yena le Ntshwarele ka dintlha TŠE PEDI. (2)
- 1.1.4 Ka dintlha TŠE PEDI hlaloša mohola wa poledišano mo setsopolweng se. (2)
- 1.1.5 Moya wo o fokago setsopolweng se ke wa mohuta mang? Fahlela karabo ya gago ka dintlha TŠE PEDI. (3)
- 1.1.6 Ka dintlha TŠE PEDI hlaloša kgopolokgolo ya mongwadi ka tšhomišo ya lentšu le le kotofaditšwego. (2)
- 1.1.7 Akanya o be o hlaloše maikutlo a seboledi sa bobedi ao a mo gapeletšago go šomiša lentšu le 'khupamarama'. (2)
- 1.1.8 Na o kwana le molaetša wo o rwelwego ke seema se se thaletšwego? Fahlela karabo ya gago. (2)

LE

1.2 **SETSOPOLWA SA B**

Seo se bego se makatša go fetiša dilo ka moka ke gore Sefatamollo o be a sa tsebe gore felo fao a nyalago ntshe ke ga Kgoši Tetedi, e sego ga Kgoši Dianthona. E be e se ka phošo ge yena le bao a bego a na le bona ba sa tsebe taba yeo, ka gore Sefatamollo mogopolo wa gagwe o be o jelwe ke tšhwele. Ešita le ba Kgoši Tetedi mmagoMmatshepho o be a ba lešitše tahlane gore ba se hlwe ba tseba gabotsebotse gore ba dira eng goba ba dirwa eng?

E be e se ka phošo ge a dira ka mokgwa woo ka gore ka ge **mmagongwana ka kgonthe a swara thipa ka bogaleng**, a ka se e swarele eng ka lebaka la Nkgotlelele morwa wa ngwetši ya gagwe yo e lego Thibathibetša yoo a nyaletšwego go tla go belega kgoši ka ge yena Mmatshepho a belege basetsana fela? ... Mo lebakeng leo Sefatamollo le mothepa woo a bego a mo nyala ba be ba setše ba tlemilwe tšhimana ba filwe le maina a bana bao ge ba ka letlega ba tlilego go ba belega. Ba ile go lala ba tsene gagabo Sefatamollo, bosasa ba fihlola ka madume a a tšwago ga Kgoši Dianthona, madume ao a tlogego a tlišitšwe ke yena Kgoši Dianthona ka noši. O ile go dumediša a ntšha le le rego o nyaka go bona Sefatamollo ka noši!

[Letl: 153]

- 1.2.1 Ke moya wa mohuta mang wo o fokago mo temaneng? Fahlela karabo ya gago ka dintlha TŠE PEDI. (3)
- 1.2.2 Ditiragalo tša setsopolwa se di diragala tikologong ya mohuta mang? Fahlela karabo ya gago. (2)
- 1.2.3 Ka dintlha TŠE PEDI tswalanya leina la Kgoši Dianthona le ditiragalo tša setsopolwa se. (2)
- 1.2.4 '... a ka se e swarele eng ka lebaka la Nkgotlelele morwa wa ngwetši ya gagwe ...' ke polelo ya moanegi. Fahlela karabo ya gago. (2)
- 1.2.5 Thulano ya mo setsopolweng se ke ya mohuta mang? Ka dintlha TŠE PEDI laetša gore e hlotšwe ke eng. (3)
- 1.2.6 Hlaloša molaetša wa go iphihla wa polelo ya mongwadi ye e kotofaditšwego. (1)
- 1.2.7 Molwantšhi wa setsopolwa se ke mang? (1)
- 1.2.8 Go ya ka tsebo ya gago ya padi ye, efa maikutlo a gago mabapi le seo se diragaletšego Kgoši Dianthona. Fahlela karabo ya gago ka dintlha TŠE PEDI. (3)

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 35

KAROLO YA B: PAPADI/TERAMA**DI ŠITILE PHAAHLA – SN Tseke****POTŠIŠO YA 2**

Bala ditsopolwa tše ka šedi gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go di latela.

2.1 SETSOPOLWA SA A

MAŠUTŠA:	Ke a leboga. Ba botše ba thome go opela sefela, temana e tee fela ke tseleng.
SEREPELELE:	Ke kgopela gore le opele temana e tee ya sefela sa 'Sedi la ka mpontšhe tsela'.
LEFAGWANA:	<i>(Ka lentšu la go hlabola kudu, o thoma go opela koša ya Setšhaba) 'Morena boloka setšhaba sa geso.' (Serepelele o maketše, bana ba opela ka kudu ka bothakga, ba itlhopile gabotse, ba kgathotše difahlego, ba hunne matswele atleng tša mpogošo ...)</i>
TLHAKOLANE:	<i>(O gatela pele, gomme o fa hlogo ya sekolo kgekgenene ya lengwalo ebile o a bolela) Rragorena, rena bana ba gago re go fa lengwalo le, gomme re kgopela gore o le bale, o tšee magato ao re kgopelago gore o a tšee pele ga Labohlano, ke gore go hlwa ka moswane Labone. Šeo kgopelo ya bana ba gago. Ge le ka se gate magato go ya ka kgopelo, o ka re mo sekolong go ka se tle gwa ba bose. Thobela.</i>
MAŠUTŠA:	Ke a leboga ngwanaka, ke tla leka ka mo o bolelago ge go ka kgonega.
MOTŠHATŠHA:	<i>(O širetše ka bana ba bangwe, gomme o fetola hlogo ka lentšu le bogale) Le bale lengwalo leo ka moka re le kwe le gona re kgone go ba dihlatse. Le bale, o ka no se ye wa le bala ge o nnoši.</i>
BANA:	Le bale, le bale gonabjale!

[Letl: 15]

- 2.1.1 Go ya ka setsopolwa se efa ntlha yeo e tšweletšago semelo sa Mašutša. Fahlela karabo ya gago. (2)
- 2.1.2 Efa mešomo YE MEBEDI ya thekniki yeo mongwadi a e šomišitšego go hlaloša ditiragalo tša tiragatšo ye. (2)
- 2.1.3 Go ya ka tsebo ya gago ya puku ye, Tlhakolane o tswalana bjang le Motšhatšha? Efa dintlha TŠE PEDI. (2)

- 2.1.4 Ditiragalo tša setsopolweng se di direga lefelong lefe? (1)
- 2.1.5 Thulano ya setsopolwa se e hlohleeditšwe ke eng? Efa dintlha TŠE THARO. (3)
- 2.1.6 Efa o be o hlaloše moya wo o fokago setsopolweng se. (2)
- 2.1.7 Na setsopolwa se se ka bapalega? Efa mabaka A MABEDI. (2)
- 2.1.8 Akanya maikutlo a Mašutša mabapi le maitshwaro a barutwana setsopolweng se. Fahlela maikutlo ka dintlha TŠE PEDI. (3)

LE

2.2 SETSOPOLWA SA B

TLHAKOLANE:	Aowa, ga se re le bale selo. Re be re sa le tseleng ya go tla go le tšea.
MONAWA:	Nako e batametše ya go ya go rapela. Bjale re balele lona re kwe ge o ngwadile dilo ka moka pele o re fa lona.
NAMELE:	<i>(O a le bala, gomme o a bolela)</i> Ke ngwadile, tšohle. A ke re le le kwele?
TLHAKOLANE:	Mola wa ngwalago ka meetse, dintlwana tša boširelo le palomoka ya tšhelete ya meago yeo e sa šomego selo mo sekolong, o nepile. Bjale le išwa ke mang go hlogo ya sekolo?
MONAWA:	O se ke wa itira setlatla monna. O a tseba gore tlhompho ya rena go batho ba bagolo ke motheo wa setho le setšo sa rena. Rena ga se ra swanela go hlwa re boaboa ofising ya hlogo re le bana.
TLHAKOLANE:	Oo! Ke a go kwa. Mokgwa go sa na le botagwanyana mo go nna. Re tla roma yena yo mogolo wa rena, Namele ka ge a bile e le moditi wa mphato wa rena, gape e le monna wa kwešišo le lerato le mafolofolo go tša tšwelopele.
NAMELE:	Aowa, se direng bjalo hle. Le ra gore hlogo ya sekolo le maloko a komiti ya sekolo le ba Kgoro ya Thuto ba tla ntšea bjang?

[Matl: 72–73]

- 2.2.1 Efa semelo sa Tlhakolane go ya ka polelo ya gagwe ya boraro o be o se fahlele. (2)
- 2.2.2 Akaretša setsopolwa se ka dintlha TŠE NNE. (4)

- 2.2.3 Na tikologo ya ditiragalo tše ke efe? (1)
- 2.2.4 Ke thuto efe yeo e tšweletšwago ke setsopolwa se? Fahlela karabo ya gago ka ntlha E TEE. (2)
- 2.2.5 Ke moya ofe wo o aparetšego Namele? Fahlela karabo ya gago ka dintlha TŠE PEDI. (3)
- 2.2.6 Laetša o be o hlaloše kgegeo yeo e tšweletšwago ke polelo ya Tlhakolane go Namele. (2)
- 2.2.7 Na setsopolwa se se ka bapalega? Fahlela karabo ya gago ka dintlha TŠE PEDI. (2)
- 2.2.8 Maikutlo a gago ke afe mabapi le maitshwaro a Namele? Fahlela karabo ya gago. (2)

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 35

KAROLO YA C: KANEGELOKOPANA**TŠA LEFASE GA DI FELE – MFC Matshela le ba bangwe****POTŠIŠO YA 3**

Bala ditsopolwa tše ka šedi gore o tle o kgone go araba dipotšišo.

'Hallo baby ...!' LE 'Monna o bolawa ke se a se llogo'**3.1 SETSOPOLWA SA A: 'Hallo baby ...!'**

'Thabo, moratiwa, afa o a lemoga gore o nnyatšiša ka digololo tša mo motseng?'

'O bolela ka eng bjalo?' Ke Thabo a sentše sefahlego.

'O na le megabaru o a tseba!'

Ngwanenyana yo monyenyanane wa go lekana le Sewela a go apolela? O a swabiša re go botše. 'A realo Palesa a fahlela le ka matsogo go laetša gore o kwameditše dipherefere.

'Afa o a ikwa gore o a ntlhapaola?'

'E le gore o kwele mang tšona tše?'

'*Buti*, ga go na sephiri mo lefaseng. Le reng le re go ja la iphumula melomo?'

'Ga se wa nkaraba mogatša ...'

'O ka mpotšiša potšišo yeo o nago le karabo ya yona. A o *sephokophoko* sa mohuta mang o palelwago ke go ikhweletša karabo ka noši?' Palesa a realo a šutša bjalo ka tau ya tswetši e tšeešwe tawana.

'Ke re tlogela mahlapa, re šogišane nngalaba ye ka boleta le setho.'

Ke Thabo ka boleta.

'E sego Sewela, ngwanenyana yo monyenyanane bjalo. A tloga a re o alela wena?'

'Seo o se dirago ke *Chicken murder*. Aowa, e sego Sewela. Ke a sola.'

'Ke re o kwele mang?'

'Ngwanenyana wa ntshe le yena ... O tsefelwa ke marei a Corolla?'

Palesa o ile a kगतla metswiri ya be ge a fularetše Thabo.

[Matl: 86–87]

3.1.1 Efa tswalano ya Thabo le Palesa.

(1)

- 3.1.2 Efa semelo sa Thabo ka dintlha TŠE PEDI o be o di fahlele. (4)
- 3.1.3 Tsopola o be o hlaloše polelo yeo e tšweletšago maikutlo a Palesa a pefelo go tšwa setsopolweng. (2)
- 3.1.4 Thulano ye e tšwelelago mo setsopolweng se:
- (a) Ke ya mohuta mang? Fahlela karabo ya gago. (2)
- (b) E hlolwa ke eng? Efa lebaka la karabo ya gago. (2)
- 3.1.5 Laetša nako ya ditiragalo tša setsopolwa se. (1)
- 3.1.6 Na mongwadi o tšweleditše mafelelo a kanegelokopana ye bjang? Fahlela ka lebaka. (2)
- 3.1.7 Maikutlo a gago ke afe mabapi le maitshwaro a batho ba go swana le Thabo? Fahlela karabo ya gago ka dintlha TŠE PEDI. (3)
- 3.1.8 Akanya molaetša wo o tšweletšwago ke lefoko le le thaletšwego. (1)

3.2 SETSOPOLWA SA B: 'Monna o bolawa ke se a se ilego'

'Sepelang ka holong ya sekolo gomme ke a tla go kwa dillo tša lena gabotse.'

Barutwana ba opela ba lebile dikotaseng tša barutiši. Ba rile ba le gare ba phuma mafastere a kotase ya Motangtang ke ge go tšwelela dimpša tša mmušo. Gore di biditšwe ke mang neng ga go tsebege. Gwa tsoga ntwā ya go goga thapo magareng ga dimpša tša mmušo le bana ba sekolo.

Barutwana ba thoma go foša maswika mola dimpša tša mmušo di ikarabela ka go thuntšha dikolo tša rapara. Bana ba bangwe ba thoma go kgorometšana le maphodisa o ka re bathekgi ba Orlando Pirates le Kaizer Chiefs ba baketšana go tsena mejakong ya *stadium* sa FNB.

Kgabagareng yeo lephodisa le lengwe la weša serope sa kgogo. Kgankga a re ke a se topa, gomme morutwana yo mongwe a mmetha letsogo ka leswika a re o betha Lephodisa.

Kgankga a be a kwa eke o bethilwe ke kolo ya sethunya mo letsogong. Kgankga o rile ge a tsoša hlogo a bona Lephodisa le eme pele ga gagwe. Kgankga a letša ntahle. Lephodisa la re ke a mo swara gomme a širela ka barutwana ba bangwe. Lephodisa la mo šala morago gomme Kgankga a tšea ka a mabedi. Lephodisa le lona la re ke gona ka morago.

[Letl: 98]

- 3.2.1 Efa mafelo A MABEDI a ditiragalo tša setsopolwa se. (2)

- 3.2.2 Hlaloša lemorago la ditiragalo tša setsopolwa se ka dintlha TŠE PEDI. (2)
- 3.2.3 Ka dintlha TŠE PEDI tswalanya Pelohlomogi le ditiro tša gagwe go ya ka kanegelokopana ye. (2)
- 3.2.4 Ngwala molaetša wo o tšweletšwago ke lefoko le le thaletšwego. (1)
- 3.2.5 Hlaloša semelo sa Kgankga go ya ka setsopolwa se o se fahlele ka dintlha TŠE PEDI. (3)
- 3.2.6 Mongwadi o kgatha tema efe setsopolweng se? Efa dintlha TŠE PEDI. (2)
- 3.2.7 Moya wo o fokago setsopolweng se ke wa mohuta mang? Fahlela karabo ya gago. (2)
- 3.2.8 Ke maikutlo a mohuta mang ao a bego a aparetše Kgankga setsopolweng se? Fahlela karabo ya gago ka dintlha TŠE PEDI. (3)

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 35

KAROLO YA D: THETO**DIRETO TŠA SESOTHO SA LEBOA – Prof. DM Kgobe****POTŠIŠO YA 4**

Araba dipotšišo TŠE PEDI fela.

4.1 Bala sereto sa ka tlase gomme o arabe dipotšišo tša go se latela.

Motsemollakoma – NS Puleng

- 1 ... O ba phuthile motsekgoparara,
 2 Bangwe ba tsene maleng a naga,
 3 Go epša taamane le gauta ka kholofelo.
 4 Bangwe ke bomapalane, bangwe dikgohletšamollo;
 5 Bangwe ke baapei, bangwe ke balemi ba dirokolwana,
 6 Bangwe ke bahlapetši ba meagomabaibai,
 7 Ba swere tulamešidi gare ga mpa ya bošego,
 8 Magetleng go lahletšwe jase ya setšoni ...
- 9 Ba bone kamphetšabeke methepa le masogana,
 10 BoRaisibe le boMatsobane dintepa le makgeswa ba lahlile;
 11 Ba gakantšhitšwe ke ditlabofsa tša ditshehla,
 12 Meriri e otlotšwe e tshotshoma makhura,
 13 Mahlong go ipopilwe ka dipaketsane – dikhupetšasefahlego,
 14 Theka le a robega go fošwa moletse,
 15 Koša godimo e kuketšwe ke mpherehlakana,
 16 Boausi matswele a kuketšwe lefaufaug,
 17 Go pepenkišwa moselantšhatšhauma,
 18 Ba re ba o bona masogana ba metše mare,
 19 Ba re batamelakgaetšedi ga o tsebe batho,
 20 Wa ka mokotla o a dutla ke šego sa mabele.
- 21 Lesogana pea ga e tloge molomong tshereanyabjaša,
 22 Go ketekwa mokete wa boipshino Motsemollakoma,
 23 Go dutšwe šebešebe go iketlilwe ga go tshele,
 24 Gae diputswa poso di lebeletše -
 25 Le a hlaba le a dikela ga go nko e tšwago lemina,
 26 Ba meditšwe ke mekgolokwane ya Borwa,
 27 Gae dirathana di kgaphamamina ka tlala,
 28 Dimpana ke marokoroko, malwetši ke malwetši.

[Matl: 54–55]

4.1.1 Na sereto se ke sa mohuta mang? Fahlela karabo ya gago. (2)

4.1.2 Tsopola o be o laetše ka dintlha TŠE PEDI mohuta wa poeletšo temanathetong ya mathomo. Efa mohola wa poeletšo yeo. (4)

- 4.1.3 Akaretša temanatheto ya mafelelo ka ntlha E TEE. (1)
- 4.1.4 Ke kgopolo efe yeo e tšweletšwago ke moreti ka tšhomišo ya lentšu le 'Boausi'? Efa dintlha TŠE THARO. (3)
- 4.1.5 Ke moya wa mohuta mang wo o tšweletšwago ke temanatheto ya boraro? Fahlela karabo ya gago. (2)
- 4.1.6 Mo temanathetong ya mafelelo, tsopola mohlala wa sešura o be o laetše dikarolometara tša mothalotheo woo. (2)
- 4.1.7 Efa mehola YE MEBEDI ya tšhomišo ya leswao la (-) mothalotheo wa 13. (2)
- 4.1.8 Ka dintlha TŠE PEDI laetša thuto yeo e tšweletšwago ke methalotheo ye mebedi ya mafelelo. (2)

LE

- 4.2 Bala sereto sa ka tlase gomme o arabe dipotšišo tša go se latela.

Lefelo le lekgethwa – BMT Makobe

- 1 Apola diaparo
- 2 Rola dieta
- 3 O šale o le pshenene,
- 4 O itokišetše leeto la sammaruri!
- 5 Ga go tsene lenyatšo lefelong le,
- 6 Ga go kokote lehufa lefelong le,
- 7 Ga go gwante tshele lefelong le,
- 8 Ga go tshetshethe maroga lefelong le.
- 9 Ke lefelo le lekgethwagadi!
- 10 Re tsena re hwidinya matsogo,
- 11 Dithoto tša lefase morago re tlogetše,
- 12 Ke lefelo la bodutu bja matšobatšoba.

[Letl: 69]

- 4.2.1 Efa sebopego sa ka ntle sa sereto se ka dintlha TŠE THARO. (3)
- 4.2.2 Na sereto se ke sa mohuta mang? Fahlela karabo ya gago. (2)
- 4.2.3 Tsopola mohlala wa poeletšophetši temanathetong ya bobedi o be o fe le mohola wa yona. (2)
- 4.2.4 Ka dintlha TŠE PEDI hlaloša mošomo wa kelelohalo yeo e tšwelelago temanathetong ya mathomo. (2)
- 4.2.5 Akanya molaetša wa go iphihla wo o tšweletšwago ke mothalotheo wa 3. Efa dintlha TŠE THARO. (3)

- 4.2.6 Ke moya ofe wo o renago seretong se? Fahlela karabo ya gago. (2)
- 4.2.7 Ka dintlha TŠE PEDI, laetša gore ke kgopolo efe yeo e tšweletšwago ke tšhomišo ya lentšu le 'lekgethwagadi'. (2)
- 4.2.8 Ke maikutlo afe a moreti ao a tšweletšwago ka tšhomišo ya lentšu le 'hwidinya' go tšwa mothalothetong wa 10? (1)

PALOMOKA YA KAROLO YA D: 35
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 70